

Wytyczne ws. stosunków dwustronnych

---

*Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy
na lata 2014-2021*

Przyjęte przez Komitet Mechanizmów Finansowych dnia 9 lutego 2017 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
1.1. Definicja wzmacniania stosunków dwustronnych	4
1.2. Stosunki w ramach EOG	5
2. Strategiczne podejście do stosunków dwustronnych	5
3. Fundusz Współpracy Dwustronnej.....	6
3.1. Cel Funduszu.....	7
3.2. Zarządzanie organizacją Funduszu Współpracy Dwustronnej	8
3.2.1. Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej	8
3.2.2. Umowa w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej.....	9
3.2.3. Plan Działań (Work Plan)	10
3.2.4. W jaki sposób to działa: od MoU do Wspólnego Komitetu ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej i Planu Działań	11
3.2.5. Kwalifikowalność wydatków i zwrot środków finansowych	12
3.3. Środki finansowe zarządzane przez Krajowy Punkt Kontaktowy	13
3.4. Środki finansowe zarządzane przez Operatorów Programów	14
3.4.1. Alokacje na programy.....	14
3.4.2. Faza rozwojowa programu	15
3.4.3. Faza realizacji programu.....	16
4. Partnerstwa projektowe z państwami-darczyńcami	17
4.1. Partnerzy programu z państwa-darczyńcy (PPD)	17
4.1.1. Kilku partnerów programów z państwa-darczyńcy w jednym programie	18
4.2. Rola partnera programu z państwa-darczyńcy w fazie przygotowania programu	18
4.3. Rola partnera programu z państwa-darczyńcy w fazie realizacji programu	19
4.4. Obowiązki partnera programu z państwa-darczyńcy w zakresie komunikacji.....	20
4.5. Ramowa umowa z partnerem programu z państwa-darczyńcy.....	21
4.5.1. Doradztwo partnerów programu z państwa-darczyńcy w innych programach	21
4.6. Partnerzy programu z państwa-darczyńcy jako partnerzy projektu	21
4.7. Komitet Współpracy.....	22
4.7.1. Utworzenie Komitetu Współpracy	22

5. Partnerstwo w projektach	23
5.1. Partnerzy projektu z państwa-darczyńcy	24
5.2. Wspieranie w projektach partnerstw z państwami-darczyńcami	24
5.3. Umowy partnerskie w projektach	25
6. Sprawozdawczość z zakresu stosunków dwustronnych.....	26
6.1. Raport strategiczny KPK	26
6.2. Raportowanie przez Operatorów Programów	27
6.3. Coroczne raporty z postępów partnerów programów z państw-darczyńców	27
6.4. Sprawozdawczość dotycząca inicjatyw dwustronnych	27
6.5. Przeglądy dokonywane przez podmioty zewnętrzne.....	27
6.6. Ogólne zasady dotyczące sprawozdawczości finansowej oraz weryfikacji i poświadczania wydatków	28
6.6.1. Dokumentowanie poniesionych wydatków	28
6.6.2. Weryfikacja i poświadczanie wydatków.....	29
6.6.3. Sprawozdawczość finansowa w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej	30
6.7. Zasady dotyczące zamówień	30
7. Ramy prawne.....	30
8. Załączniki	31

1. Wprowadzenie

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy posiadają dwa cele ogólne o jednakowym znaczeniu:

- przyczynianie się do ograniczania różnic gospodarczych i społecznych w skali Europejskiego Obszaru Gospodarczego, i
- wzmacnianie stosunków dwustronnych między Islandią, Liechtensteinem i Norwegią (zwanymi dalej „państwami-darczyńcami”) i każdym z 15 państw-beneficjentów (zwane dalej „celami dwustronnymi”).

Celem wszystkich programów, projektów i działań w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej jest osiągnięcie dwóch celów ogólnych.

W celu promowania stosunków dwustronnych Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy wdrażane są w ramach partnerstwa z podmiotami z państw-darczyńców na poziomie programu, projektu i Funduszu Współpracy Dwustronnej.

W nawiązaniu do *Regulacji w sprawie wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021* (zwanymi dalej „Regulacjami”), celem niniejszych Wytycznych jest dostarczenie właściwym interesariuszom ogólnego zarysu i wyjaśnienie wymagań dotyczących wzmacniania stosunków dwustronnych, a także sformułowanie wytycznych i zaleceń co do możliwie jak najlepszego wypełnienia tych wymagań w praktyce. Niniejsze Wytyczne odnoszą się do odpowiednich procesów w ramach programów, projektów i Funduszu Współpracy Dwustronnej i powinny mieć znaczenie dla Krajowych Punktów Kontaktowych, Operatorów Programów i partnerów programów z państw-darczyńców.

1.1. Definicja wzmacniania stosunków dwustronnych

Stosunki dwustronne między państwami dotyczą związków o charakterze politycznym, gospodarczym, kulturowym i historycznym, a także kontaktów międzyludzkich. Silne stosunki dwustronne charakteryzuje współpraca między instytucjami i osobami na poziomie administracyjnym i politycznym, a także w sektorze prywatnym, społeczności akademickiej i społeczeństwie obywatelskim. Do pozostałych składowych stosunków dwustronnych należą handel i inwestycje, współpraca kulturowa, a także ogólna wiedza, zrozumienie i świadomość opinii publicznej co do drugiego państwa i więzi istniejących między nimi.

Między państwami zaangażowanymi we wdrażanie Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego istnieją już silne więzi ze względu na wspólną historię i kulturę, wspólne wartości i bliskość geograficzną.

W kontekście Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego operacyjna definicja „zacieśniania stosunków dwustronnych” jest następująca:

Zacieśnianie współpracy i pogłębianie wzajemnej wiedzy oraz zrozumienia pomiędzy państwami-darczyńcami i państwami-beneficjentami.

1.2. Stosunki w ramach EOG

Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) stanowi kamień węgielny w stosunkach między trzema państwami EOG EFTA – Islandią, Liechtensteinem i Norwegią – i UE. Łączy ono 28 państw członkowskich UE i trzy państwa EOG EFTA we wspólny rynek, w ramach którego obowiązują wspólne zasady podstawowe.

Stosunki dwustronne między państwami EOG EFTA i państwami członkowskimi UE determinuje fakt, że porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym zapewnia Islandii, Liechtensteinowi i Norwegii takie same prawa i obowiązki jak państwom członkowskim UE i ich obywatelom w zakresie handlu, inwestycji, bankowości i ubezpieczeń, a także nabywania i sprzedaży usług. Obywatele zamieszkujący państwa EOG mają także takie samo prawo do podejmowania zatrudnienia, nauki i zamieszkiwania w 31 państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Oprócz czterech wolności porozumienie obejmuje także szereg innych obszarów.

Co więcej, porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym formułuje wspólny cel polegający na zmniejszaniu różnic społecznych i gospodarczych w skali Europy. Dzięki Mechanizmowi Finansowemu EOG i Norweskiemu Mechanizmowi Finansowemu Islandia, Liechtenstein i Norwegia przyczyniają się do zmniejszania różnic społecznych i gospodarczych w skali Europy, a także wzmacniania stosunków dwustronnych między trzema państwami-darczyńcami i 15 państwami-beneficjentami.

Celem Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego jest zwiększanie ogólnej świadomości i znajomości ram EOG, w tym praw i obowiązków, które z nich wynikają. Znajomość porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym uznaje się za istotny element stosunków dwustronnych między państwami-darczyńcami i państwami-beneficjentami.

2. Strategiczne podejście do stosunków dwustronnych

Cel polegający na wzmacnianiu stosunków dwustronnych ma taką samą wagę jak cel polegający na zmniejszaniu różnic społecznych i gospodarczych. W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju i elastyczności narzędzia dwustronne obejmują:

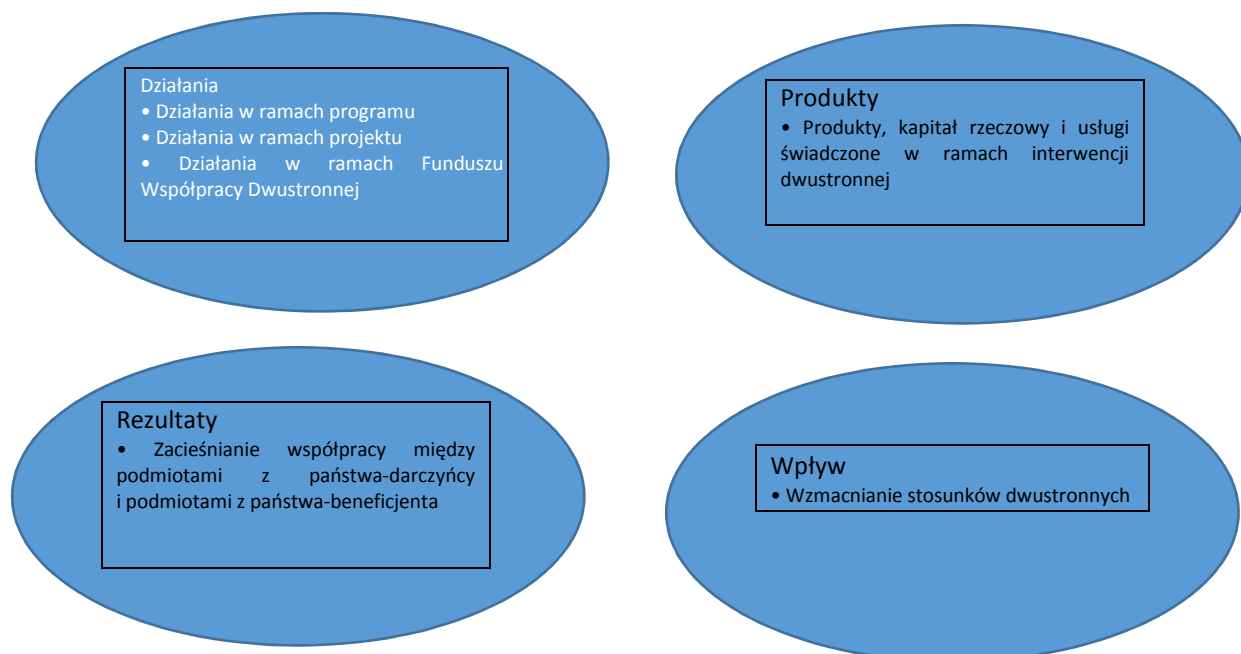
- współpracę instytucjonalną na poziomie programów;
- partnerstwa projektowe z darczyńcami, i
- fundusze dwustronne zapewniające elastyczność w zakresie możliwości realizacji inicjatyw znajdujących się w sferze obopólnego zainteresowania.

Strategiczne podejście łączy właściwych interesariuszy zarówno w państwach-darczyńcach, jak i państwach-beneficjentach. Przez współpracę między instytucjami w państwach-darczyńcach i państwach-beneficjentach rozwija się właściwe programy dwustronne umożliwiające wymianę wiedzy i kompetencji w ramach długoterminowej współpracy instytucjonalnej. Taka współpraca umożliwia także budowanie partnerstw na poziomie projektów.

Podczas gdy Krajowy Punkt Kontaktowy (KPK) i Operatorzy Programów (OP) pełnią kluczową rolę w realizacji celu dwustronnego, Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej został wprowadzony w każdym państwie-beneficjencie w celu nadzorowania strategicznego podejścia do celu dwustronnego na poziomie krajowym, poprzez włączenie w jego prace podmiotów kluczowych z punktu widzenia współpracy dwustronnej, w tym odpowiedzialnych ministerstw spraw zagranicznych i KPK.

Wszystkie działania finansowane z Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego są realizowane przy zastosowaniu podejścia do zarządzania opartego na wynikach. Ponieważ wzmacnianie stosunków dwustronnych między państwami EOG EFTA, tj. Islandią, Liechtensteinem i Norwegią, i 15 państwami-beneficjentami stanowi jeden z dwóch celów ogólnych Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021, oczekuje się, że państwa-beneficjenci będą dokonywać pomiarów i zdawać sprawozdanie ze stopnia realizacji tego celu. Dotyczy to działań na poziomie programów, projektów i Funduszu Współpracy Dwustronnej. W praktyce zastosowanie podejścia opartego na wynikach do współpracy dwustronnej obejmuje ustalenie celu, określenie środków w celu osiągnięcia tego celu, pomiar postępów i niezbędne korekty w celu osiągnięcia zamierzonych wyników¹. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy ułatwiają i promują współpracę dwustronną przez programy, projekty i Fundusz Współpracy Dwustronnej (inicjatywy). Oczekiwane rezultaty takiej współpracy obejmują: efekty rzeczywiste (produkty) i (krótko- i średniookresowy) wpływ takich produktów na bezpośrednie grupy docelowe (rezultaty), co będzie przyczyniać się do wzmacniania stosunków dwustronnych (wpływ).

Przykład 1. Łańcuch wyników w zakresie współpracy dwustronnej

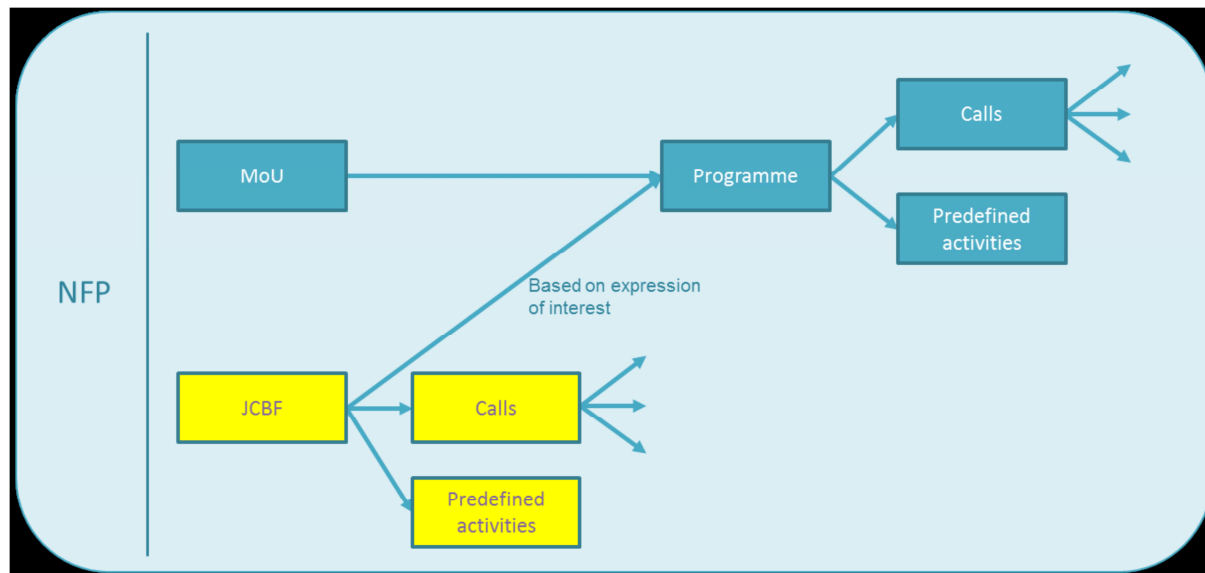
3. Fundusz Współpracy Dwustronnej

Każde z państw-beneficjentów przeznaczy nie mniej niż 2% całkowitej alokacji na fundusz w celu realizacji celu polegającego na wzmacnianiu stosunków dwustronnych między państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem. Krajowy Punkt Kontaktowy (KPK) jest odpowiedzialny za wykorzystanie środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Część środków udostępnia się Operatorom Programów albo w drodze alokacji określonych w Memorandum of Understanding (MoU), albo w drodze alokacji

¹ Szczegółowe informacje na temat zarządzania opartego na wynikach można znaleźć w „Wytycznych dotyczących wyników”.

ustalonych przez Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej na podstawie oceny zgłoszenie zainteresowania/expression of interest ze strony Operatorów, w celu finansowania inicjatyw organizowanych w ramach programów. Pozostałą częścią środków zarządza KPK w celu finansowania inicjatyw wykraczających ponad programy.

Przykład 2. Dystrybucja środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej

* Środkami finansowymi alokowanymi do konkursów oraz predefiniowanych inicjatyw wykraczających ponad programy (żółte kwadraty) zarządza KPK, a środkami finansowymi alokowanymi do programów (niebieskie kwadraty) zarządza OP.

3.1. Cel Funduszu

Stanowiąc elastyczne źródło finansowania inicjatyw leżących w obszarze obopólnego zainteresowania, Fundusz Współpracy Dwustronnej jest instrumentem wzmacniania współpracy i pogłębiania wzajemnej wiedzy oraz zrozumienia między państwami-darczyńcami i państwami-beneficjentami. Zarówno podmioty w państwach-darczyńcach, jak i podmioty w państwach-beneficjentach kwalifikują się, aby pełnić rolę promotorów lub partnerów w ramach Funduszu.

Jak wynika jasno z art. 8.8 *Regulacji*, finansowanie z Funduszu Współpracy Dwustronnej obejmuje szeroki zakres działań. Niemniej jednak, podczas planowania i alokacji środków finansowych KPK i OP muszą dążyć do sfinansowania wszystkich działań, które mają jasny profil dwustronny i służą osiągnięciu celu polegającego na wzmacnianiu stosunków dwustronnych między państwami-darczyńcami i państwami-beneficjentami. Do spełnienia warunku „dwustronności” nie wystarcza na przykład zaproszenie przedstawicieli podmiotów z państwa-darczyńcy do udziału w wydarzeniu, które jest finansowane z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Wydarzenie takie musi odzwierciedlać dwustronną ambicję przez swój program, np. przez koncentrację na wymianie odpowiednich doświadczeń między państwem-darczyńcą a państwem-beneficjentem. Zarówno promotorzy, jak i partnerzy powinni brać aktywny udział w planowaniu i organizowaniu tej inicjatywy.

Elastyczność Funduszu Współpracy Dwustronnej zapewnia dłuższy okres kwalifikowalności niż w przypadku programów i projektów², a także otwartość na działania realizowane na mniejszą skalę, które są objęte uproszczoną procedurą zatwierdzania.

Powodzenie Funduszu Współpracy Dwustronnej jest zależne od świadomości właściwych podmiotów co do dostępności możliwości finansowych. Informacje na temat dostępności procedur Funduszu udostępnia się z tego względu wszystkim właściwym interesariuszom, w tym podmiotom z państwa-darczyńcy. Dalsze informacje można znaleźć w wymaganiach dotyczących informacji i komunikacji (załącznik 3 do *Regulacji*).

3.2. Zarządzanie organizacją Funduszu Współpracy Dwustronnej

Na potrzeby zarządzania środkami finansowymi zgodnie ze strategicznym podejściem, o którym mowa w rozdziale 2 niniejszych Wytycznych, *Regulacje* określają szereg instrumentów organizacyjnych w celu wsparcia procesu wdrażania środków: Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej (WKFWD), umowę w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej i Plan Działań. KPK jest odpowiedzialny za Fundusz Współpracy Dwustronnej, chociaż za przyjęcie Planu Działań i weryfikację postępów odpowiadają wspólnie państwa-darczyńcy i państwa-beneficjenci. Organizację i procedury dotyczące Funduszu Współpracy Dwustronnej określa się w szczegółowym opisie systemów zarządzania i kontroli, który KPK przedłoży państwowo-darczyńcom w ciągu sześciu miesięcy od daty podpisania MoU przez ostatnią ze stron.

3.2.1. Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej

KPK utworzy WKFWD w możliwie najkrótszym czasie po podpisaniu MoU. WKFWD ponosi ogólną odpowiedzialność za nadzorowanie postępu w realizacji celu polegającego na wzmacnianiu stosunków dwustronnych przez dotacje. Jednocześnie WKFWD pełni bezpośrednią rolę w alokacji środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej na rzecz programów dwustronnego zainteresowania, a także identyfikowaniu inicjatyw wykraczających poza zakres ww. programów. Za pośrednictwem WKFWD państwa-darczyńcy i państwa-beneficjenci ustalą wspólnie cele dwustronne, określą obszary priorytetowe we współpracy dwustronnej i uzgodnią, w jaki sposób można je w najlepszy sposób zrealizować przez konkretne działania i środki finansowane z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Cele, obszary priorytetowe, środki i działania, które zostaną uzgodnione za pośrednictwem WKFWD, należy uwzględnić w Planie Działań, który zostanie przyjęty przez Komitet.

Do zadań WKFWD należą między innymi:

- a) omawianie kwestii dwustronnego zainteresowania, identyfikowanie inicjatyw i weryfikacja ogólnego postępu w realizacji celu polegającego na wzmacnianiu stosunków dwustronnych;
- b) przyjęcie Planu Działań dla Funduszu Współpracy Dwustronnej, który będzie przedmiotem dyskusji na spotkaniu rocznym, i
- c) identyfikowanie i alokacja środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej do programów dwustronnego zainteresowania.

---

² Końcową datą kwalifikowalności wsparcia w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej jest dzień 30 kwietnia 2025 r. Końcową datą kwalifikowalności kosztów związanych z zarządzaniem programem to dzień 31 grudnia 2024 r., podczas gdy dzień 30 kwietnia 2024 r. jest końcową datą kwalifikowalności kosztów projektu.

Pracom WKFWD przewodniczy KPK. Komitet składa się z przedstawicieli państw-darczyńców i państw-beneficjentów, w tym z przedstawicieli ministerstw spraw zagranicznych zarówno trzech państw-darczyńców, jak i państwa-beneficjenta. Dodatkowo może być przywidziany udział jednostek z innego państwa-darczyńcy lub państwa-beneficjenta albo w charakterze stałych członków, albo członków tymczasowych. Skład, rolę i działanie WKFWD określa szczegółowo umowa w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej między państwami-darczyńcami a KPK.

W ciągu dwóch miesięcy od daty podpisania MoU przez ostatnią ze stron, KPK przedłoży darczyńcom propozycję dotyczącą składu, roli i działania WKFWD, która będzie uzgodniona w ramach umowy w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej.

WKFWD będzie odbywać posiedzenia co najmniej raz w roku, przed spotkaniem rocznym, ale może spotykać się także częściej. KPK jest odpowiedzialny za przygotowanie projektu agendy, która zostanie przesłana członkom WKFWD i BMF w celu wniesienia uwag co najmniej dwa tygodnie przed datą posiedzenia. Członkom WKFWD będą także dostarczane inne odpowiednie dokumenty na dane posiedzenie każdorazowo w odpowiednim terminie przed posiedzeniem WKFWD.

Projekt protokołu z posiedzenia będzie przesyłany do członków WKFWD i BMF nie później niż w ciągu dwóch tygodni od daty posiedzenia. Uzgodniony protokół z posiedzenia będzie przesyłany do członków WKFWD i BMF nie później niż w ciągu czterech tygodni od daty posiedzenia.

Państwa-darczyńcy mogą być reprezentowani na posiedzeniu przez swoje ambasady lub innych przedstawicieli wyznaczonych przez dane ministerstwo spraw zagranicznych. Jeżeli będą tego wymagać państwa-darczyńcy, należy umożliwić udział w posiedzeniu za pośrednictwem linku video lub telekonferencji. KPK otrzyma z BMF dane kontaktowe przedstawicieli państw-darczyńców w WKFWD. Zasady proceduralne WKFWD zapewnią, że decyzje będą podejmowane nawet, jeżeli w posiedzeniu nie będą uczestniczyli przedstawiciele wszystkich państw-darczyńców. WKFWD podejmuje decyzje w drodze konsensusu. W przypadku niemożności osiągnięcia konsensusu, decyzję będzie podejmował Komitet Mechanizmu Finansowego.

W ramach odpowiedzialności za weryfikację ogólnego postępu w realizacji celu polegającego na wzmacnianiu stosunków dwustronnych, WKFWD powinien zostać poproszony o przedstawienie uwag do sekcji raportu strategicznego dotyczącej stosunków dwustronnych przed przesłaniem przez KPK raportu do państw-darczyńców.

3.2.2. Umowa w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej

Fundusz Współpracy Dwustronnej będzie regulować oddzielna umowa zawarta między państwami-darczyńcami a Krajowym Punktem Kontaktowym, tj. umowa w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej. Państwa-beneficjentów środków zarówno z Mechanizmu Finansowego EOG, jak i z Norweskiego Mechanizmu Finansowego obowiązuje jedna umowa obejmująca oba Mechanizmy. Umowa w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej określa wielkość i cel Funduszu. Umowa ta określa także rolę, funkcjonowanie i skład Wspólnego Komitetu ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej, a także procedury i wymagania dotyczące Planu Działań i alokacji środków finansowych.

Wzór umowy w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej jest zawarty w załączniku 4 do *Regulacji*. Obowiązują takie same procedury zmiany umowy jak w przypadku umów w sprawie programów (art. 6.9 *Regulacji*).

3.2.3. Plan Działań (Work Plan)

Po konsultacji z państwami-darczyńcami KPK przygotowuje projekt Planu Działań przedstawiający propozycję wdrożenia i działania w okresie funkcjonowania Funduszu. Plan Działań powinien zawierać co najmniej krótki opis procesu wdrażania Funduszu Współpracy Dwustronnej, główne działania, które zostaną zorganizowane w ramach Funduszu, a także programy wspólnego zainteresowania. Plan Działań powinien zawierać informacje na temat kwot alokowanych na programy, w tym kwot alokowanych w MoU.

Podczas gdy umowa w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej jest dokumentem niezmiennym regulującym prawa i obowiązki stron, Plan Działań powinien być dokumentem bardziej operacyjnym i powinien podlegać aktualizacji.

Skrócony opis procesu wdrażania powinien określać, w jaki sposób będzie dokonywana alokacja środków, w tym w jaki sposób będą wybierane działania do sfinansowania. Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej może zdecydować o alokacji określonej kwoty, która będzie ponownie przyznana przez KPK, np. na podróże lub działania realizowane na małą skalę. Wdrażanie środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej powinno być oparte na zasadach przejrzystości, odpowiedzialności i należytego zarządzania finansami i powinno odpowiadać intencji Funduszu jako prostego i elastycznego źródła środków finansowych. Zastosowanie ma zasada proporcjonalności, która oznacza, że zarządzanie i kontrola powinny być proporcjonalne do wielkości Funduszu Współpracy Dwustronnej.

Istotne pytania w kontekście przygotowywania Planu Działań:

- Czy są obecnie realizowane jakieś inicjatywy lub oczekuje się istotnych zdarzeń w zakresie stosunków dwustronnych, do których można się odwołać?
- Czy w MoU wskazano obszary będące przedmiotem wspólnego zainteresowania lub czy takie obszary zostały określone przez Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej i powinny stanowić priorytet?
- Czy istnieją jakieś obszary wspólnego zainteresowania na poziomie politycznym i na poziomie UE, które mają znaczenie w kontekście wzmacniania stosunków dwustronnych?
- Czy inicjatywy mogłyby zostać powiązane z ważnymi wydarzeniami w państwach-darczyńcach lub państwie-beneficjencie (wizytami państwowymi, mistrzostwami międzynarodowymi, prezydenturą w UE, Europejską Stolicą Kultury itd.)?
- W jaki sposób można najlepiej wykorzystać środki finansowe w celu promowania i wspierania projektów partnerskich w ramach programów?
- Różne państwa mogą mieć różne cele i priorytet w zależności od:
  - wielkości Funduszu;
  - historii współpracy;
  - obszarów wspólnego zainteresowania z państwami-darczyńcami.

Podczas gdy w niektórych państwach-beneficjentach najbardziej skutecznym i strategicznym sposobem wykorzystania środków finansowych może być określenie kilku docelowych działań, w większych państwach-beneficjentach można przewidzieć uruchomienie procedury zaproszeń do składania wniosków/wyrażania zainteresowania.

Plan Działań powinien przedstawiać ogólną koncepcję kluczowych kwestii i priorytetów, potencjalnych sektorów lub obszarów interwencji. Zgodnie z ramami zarządzania w oparciu o wyniki, należy położyć nacisk na wyniki, które należy osiągnąć. Celem Planu Działań nie jest szczegółowe przedstawienie wszystkich działań, które mają być realizowane w całym okresie działania Mechanizmów Finansowych. Z tego względu zaleca się zatrzymanie budżetu na środki lub działania, które zostaną określone w późniejszym okresie. Podejście będzie uzależnione od wielkości Funduszu i innych czynników, sugeruje się zasadniczo, aby pierwszy Plan Działań określał plany na pierwszą połowę okresu

wdrażania Mechanizmów Finansowych, rezerwując część środków finansowych na działania i środki, które zostaną uzgodnione w odpowiednim czasie w drugiej połowie okresu wdrażania Mechanizmów. Nie jest konieczne podawanie szczegółowych informacji na temat każdego planowanego działania; Plan Działań powinien zawierać zestawienie głównych działań, które zostaną przeprowadzone. Wzór Planu Działań jest zawarty w załączniku 3 do niniejszych Wytycznych.

3.2.4. W jaki sposób to działa: od MoU do Wspólnego Komitetu ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej i Planu Działań

Po podpisaniu MoU państwa-beneficjenci i państwa-darczyńcy odbędą posiedzenie w celu omówienia kolejnych kroków w odniesieniu do Funduszu Współpracy Dwustronnej. Zaleca się, aby pierwsze posiedzenie zostało zorganizowane w możliwie jak najkrótszym czasie po podpisaniu MoU i wzięli w nim udział przedstawiciele darczyńców, BMF, KPK i ministerstwa spraw zagranicznych państwa-beneficjenta. Pierwsze posiedzenie stanowi okazję do omówienia składu, roli i działania WKFWD, w odniesieniu do których KPK przedstawi propozycję w ciągu dwóch miesięcy od daty podpisania MoU przez ostatnią ze stron. Dodatkowo pierwsze posiedzenie służy wniesieniu wkładu do KPK, który przygotuje projekt Planu Działań po konsultacji z państwami-darczyńcami.

W oparciu o wkład wniesiony na pierwszym posiedzeniu, KPK może rozpocząć przygotowywanie projektu Planu Działań i równocześnie przedstawić państwom-darczyńcom propozycję dotyczącą składu, roli i działania WKFWD.

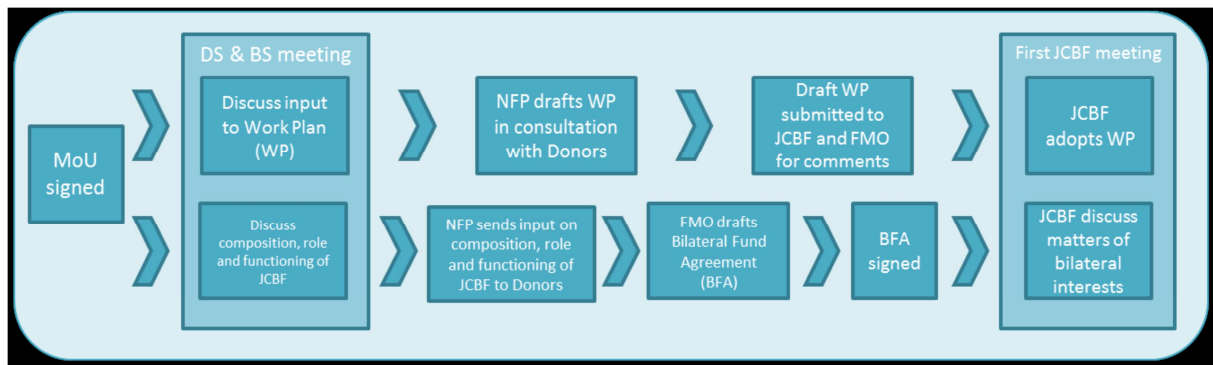
Po przedłożeniu propozycji dotyczącej WKFWD BMF przygotowuje umowę w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej, którą podpiszą państwa-darczyńcy i KPK.

Po przygotowaniu przez KPK projektu Planu Działań zostanie on przesłany do członków WKFWD i Biura Mechanizmów Finansowych w celu wniesienia uwag co najmniej cztery tygodnie przed datą przyjęcia Planu Działań przez WKFWD. Realizację Planu Działań można rozpocząć po jego przyjęciu przez WKFWD.

Przyjęty Plan Działań będzie przedmiotem dyskusji na spotkaniu rocznym, a uwagi do Planu Działań zgłoszone na tym spotkaniu zostaną uwzględnione przez WKFWD. Zaleca się aktualizowanie Planu Działań w zależności od potrzeb, co umożliwi długoterminowe planowanie, zapewniając elastyczne korygowanie planu w oparciu o doświadczenia i zmiany priorytetów. Konieczność aktualizacji Planu Działań może być zróżnicowana w poszczególnych państwach-beneficjentach, w zależności między innymi od wielkości alokacji.

Zmiany Planu Działań przygotowuje KPK i przesyła do członków WKFWD i BMF, w celu wniesienia uwag, co najmniej cztery tygodnie przed datą przyjęcia Planu Działań przez WKFWD. Sprawozdanie ze zmian wprowadzonych do Work Planu składa się na spotkaniu rocznym.

Przykład 3. Od MoU do Wspólnego Komitetu ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej oraz Planu Działań

3.2.5 Kwalifikowalność wydatków i zwrot środków finansowych

Kwalifikowalność wydatków pokrywanych ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej określają przepisy art. 8.8 *Regulacji*. Zasady dotyczące zarządzania Funduszem określają art. 4.6 i 4.7 *Regulacji* i postanowienia umowy w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej.

Ogólne zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków określają przepisy art. 8.2 *Regulacji* i mają one zastosowanie także do Funduszu Współpracy Dwustronnej. Pierwszą datą kwalifikowalności Funduszu Współpracy Dwustronnej jest data podpisania MoU z odpowiednim państwem-beneficjentem przez ostatnią ze stron. W przypadku otrzymania wsparcia zarówno z Mechanizmu Finansowego EOG, jak i Norweskiego Mechanizmu Finansowego pierwszą datą kwalifikowalności jest data podpisania odpowiedniego MoU przez ostatnią ze stron. Kończącą datą kwalifikowalności wsparcia w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej jest dzień 30 kwietnia 2025 r.

Wypłata środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej na rzecz KPK nastąpi dopiero po podpisaniu umowy w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej, o ile nie ustalono inaczej w określonym przypadku. Płatności nie będą dokonywane do chwili otrzymania przez państwa-darczyńców szczegółowego opisu systemów zarządzania i kontroli, o których mowa w art. 5.7 *Regulacji*, i określenia przez nie minimalnych wymagań.

Koszty ponoszone przez KPK w związku z przygotowaniem, oceną, przepływem środków finansowych i monitorowaniem Funduszu Współpracy Dwustronnej mogą być kosztami kwalifikowalnymi Pomocy Technicznej pod warunkiem, że takie wydatki są proporcjonalne i niezbędne (art. 8.11.2 lit. (a) *Regulacji*). Dla OP wydatki związane ze wzmacnianiem stosunków dwustronnych są wydatkami kwalifikowalnymi jako koszty zarządzania programem pod warunkiem, że takie wydatki są proporcjonalne i niezbędne (art. 8.10.4 lit. (m) *Regulacji*).

Ponieważ działania służące wzmacnianiu stosunków dwustronnych mogą być promowane zarówno w ramach zarządzania programem, jak i Funduszu Współpracy Dwustronnej, w indywidualnych przypadkach należy określić najbardziej odpowiednie źródło finansowania w zależności od kontekstu krajowego oraz wartości dotacji i różnych środków finansowych. Elastyczność, o której mowa w *Regulacjach*, oznacza zapewnienie, że prowadzenie dobrych działań w celu wzmacniania stosunków dwustronnych nie utrudnia brak możliwości finansowania i że środki finansowe będą dostępne na wczesnym etapie.

3.3. Środki finansowe zarządzane przez Krajowy Punkt Kontaktowy

Podczas gdy państwo-beneficjent posiada jeden Fundusz Współpracy Dwustronnej, inicjatywami finansowanymi z Funduszu może zarządzać KPK lub OP. W większości państw-beneficjentów oczekuje się, że większość środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej zostanie przeznaczona na programy i będzie zarządzana przez OP. Istotną cechą Funduszu Współpracy Dwustronnej jest jednak udostępnienie finansowania inicjatyw wykraczających poza zakres programów uzgodnionych w MoU. Takie inicjatywy mogą być związane ze współpracą dwustronną na poziomie krajowym, lokalnym lub regionalnym. Jak oznaczono kolorem żółtym w przykładzie 2 na stronie 7, środki finansowe na takie inicjatywy alokuje WKFWD i zarządza nimi KPK albo w drodze zaproszeń do składania wniosków, albo przez inicjatywy predefiniowane, które będą wdrażane przez KPK lub inne podmioty. Predefiniowane inicjatywy są często związane z bieżącymi kwestiami dwustronnego zainteresowania. Ponieważ konieczność podjęcia takich działań może pojawić się w krótkim okresie czasu, ważne jest, aby środki finansowe były zarządzane w sposób elastyczny, w celu rozwiązania palących problemów będących priorytetem dla obu stron.

Inicjatywy wykraczające poza zakres programów mogą stanowić platformę dla ściślejszych stosunków politycznych, kulturowych, gospodarczych i akademickich w szerszym znaczeniu.

Do przykładowych działań, które można realizować w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej zarządzanego przez KPK, należą:

- wydarzenia mające na celu inicjowanie współpracy, które nie są związane z jednym określonym programem;
- współpraca techniczna i wymiana ekspertów;
- oddelegowanie pracowników i praktyki;
- budowanie zdolności i krótkookresowe szkolenia;
- warsztaty i seminaria poświęcone kwestiom będącym przedmiotem wspólnego zainteresowania;
- misje i wizyty studyjne;
- gromadzenie danych, raporty, studia i publikacje;
- kampanie, wystawy i materiały promocyjne.

Powyższa lista nie jest wyczerpująca i zawiera przykłady działań, które mogą być realizowane.

Dobra praktyka

Norwesko-estońska inicjatywa „e-rząd”

Norwegia i Estonia współpracują na rzecz wsparcia państw należących do Partnerstwa Wschodniego (Ukrainy, Mołdawii, Białorusi, Gruzji, Azerbejdżanu i Armenii) w ich rozwoju w kierunku demokratycznych, przejrzystych, skutecznych i innowacyjnych rządów i gospodarki. Estonia koncentruje się na wsparciu e-rządu, a Norwegia włożyła wiele wysiłku w promocję innowacyjnych i nowoczesnych modeli gospodarki na rzecz wsparcia podmiotów rozpoczynających działalność i MŚP. Po warsztatach zorganizowanych przez Ambasadę Norwegii w Tallinie, partnerzy z Estonii i Norwegii uzyskali wsparcie z Funduszu Współpracy Dwustronnej w celu przygotowania studium wykonalności projektu „e-rząd”.

Studium miało służyć następującym celom:

- rozwijaniu przyszłej współpracy między partnerami w Norwegii i Estonii w ramach e-rządu, w tym bezpieczeństwa cybernetycznego;
- zawarciu porozumienia w sprawie wspólnej platformy na rzecz inkubatora laboratoryjnego norwesko-estońskiego e-rządu;

- zawarciu porozumienia w sprawie dalszych powtarzalnych modeli współpracy w ramach współpracy rozwojowej regionów.

Studium wykonalności stanowi dobry przykład, w jaki sposób Fundusz Współpracy Dwustronnej może służyć konsolidacji sieci lub partnerstw na wczesnym etapie w celu wykorzystania umiejętności odpowiednich partnerów i przygotowania podstawy do dalszej współpracy wykraczającej poza Fundusz Współpracy Dwustronnej.

3.4. Środki finansowe zarządzane przez Operatorów Programów

Oprócz środków finansowych, którymi zarządza Krajowy Punkt Kontaktowy, zgodnie z art. 4.7 *Regulacji* KPK zapewni dostępność i terminową wypłatę środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej na wniosek Operatorów Programów.

Alokacja środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej na rzecz OP jest oparta na:

- alokacji określonej w MoU, a także
- alokacji dokonanej przez WKFW.

Alokacja do programów nie będzie normalnie przypisana do określonych działań, lecz będzie przyznawana raczej w formie całkowitych kwot, którymi będą zarządzać OP.

Decyzje dotyczące zarządzania i wykorzystania środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej alokowanych do programów realizowanych we współpracy z PPD będą podejmowane w drodze konsensusu między OP i PPD w ramach Komitetu Współpracy.

W programach partnerskich z państwami-darczyńcami OP będzie w pełni korzystać z PPD i będzie ich angażować w planowanie wykorzystania środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej, co będzie stanowić wkład do zaproszenia do zgłoszenia zainteresowania. Jeżeli w program nie będzie zaangażowany żaden PPD, OP może konsultować i wnioskować o doradztwo do ambasady państwa-darczyńcy, pozostałych właściwych podmiotów z państw-darczyńców i BMF. Optymalne wykorzystanie środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej będzie różnić się między programami w zależności od specyfiki każdego programu.

3.4.1. Alokacje na programy

a) Alokacje ustalone w MoU

Państwa-darczyńcy i państwo-beneficjent mogą uzgodnić alokację środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej na programy w MoU. Alokacje takie będą normalnie minimalnymi alokacjami, przy czym w programach będzie nadal istnieć opcja wnioskowania o dodatkowe środki do WKFW w drodze wyrażenia zainteresowania (por. sekcję b) poniżej).

Alokacje określone w MoU nie wymagają dodatkowego zatwierdzenia przez WKFW lub KPK. Zgodnie z art. 4.7 *Regulacji* KPK zapewni dostępność i terminową wypłatę środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej na wniosek OP. Nie przewiduje się, aby OP wymagały alokacji pełnych kwot w MoU w fazie rozwoju programu, a KPK i OP uzgodnią, co jest odpowiednie w celu zaspokojenia potrzeb OP w danym okresie.

Zgodnie z art. 4.6.3 *Regulacji* płatności zaliczkowe z Funduszu Współpracy Dwustronnej z państw-darczyńców do KPK dokonuje się po podpisaniu umowy w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej. Podobnie art. 5.7.5 stanowi, że przed dokonaniem pierwszej płatności do Funduszu Współpracy Dwustronnej państwa-darczyńcy określają, czy przedłożony szczegółowy opis systemu zarządzania i kontroli spełnia minimalne wymagania.

Dwustronne cele i wykorzystanie środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej alokowanych w MoU opisuje się w koncepcji programu i uzgadnia w ramach Komitetu Współpracy.

b) Zgłoszenie zainteresowania

Alokacji środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej na rzecz OP, oprócz alokacji określonych w MoU, dokonuje się na podstawie zgłoszenia zainteresowania przez OP. W formularzu zgłoszenia zainteresowania, który stanowi załącznik do niniejszych Wytycznych, OP określi, w jaki sposób zamierza wykorzystać i zarządzać środkami finansowymi, o które wnioskuje. Po przeprowadzeniu oceny, WKFWD dokonuje alokacji środków na programy będące przedmiotem dwustronnego zainteresowania, a środkami zarządza się zgodnie z zaleceniami WKFWD.

3.4.2. Faza rozwojowa programu

W trakcie fazy rozwojowej programu Operatorzy Programów mogą wykorzystywać środki finansowe z Funduszu Współpracy Dwustronnej, w celu wzmocnienia dwustronnego wymiaru programów i przygotowania podstaw do przyszłej współpracy.

- W przypadku programów, w odniesieniu do których alokacje środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej określono w MoU, na wniosek OP KPK zapewni wypłatę kwoty nieprzekraczającej określonej alokacji.
- W przypadku programów, w odniesieniu do których alokacji środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej nie określono w MoU, na wniosek OP KPK zapewni wypłatę kwoty nieprzekraczającej 50.000 euro³.

Jeżeli KPK nie będzie mógł udostępnić środków finansowych, o których mowa powyżej, OP może, zgodnie z art. 4.6.4 *Regulacji*, wnioskować o kwotę do wysokości 50.000 euro jako płatność zaliczkową bezpośrednio od państw-darczyńców. Takiej płatności dokonuje się po uzgodnieniu z KPK po wyznaczeniu OP⁴.

W przypadku programów w odniesieniu do których alokacje środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej określono w MoU, środki wypłacone z Funduszu Współpracy Dwustronnej w trakcie fazy rozwoju programu, zgodnie z art. 4.6.4 *Regulacji*, uznaje się za uwzględnione w alokacji określonej w MoU.

Przykładowymi działaniami, które można realizować na wczesnym etapie, przed zatwierdzeniem Planu Działań i programu, są:

- wizyty studyjne OP, potencjalnych promotorów projektów i partnerów projektów do państw-darczyńców, w celu zgromadzenia wkładu do rozwoju programów;

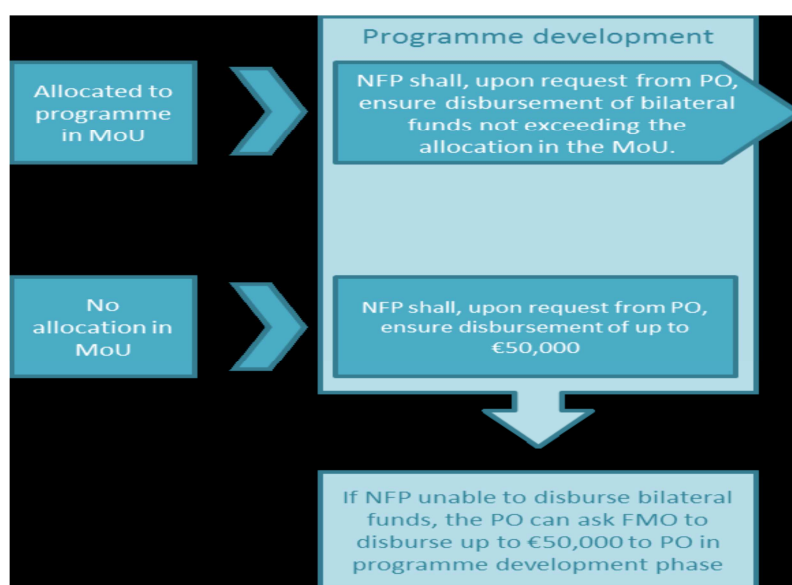
³ Wypłata środków w wysokości do 50.000 euro nie wymaga dodatkowego zatwierdzenia przez WKFWD.

⁴ Wzór wniosku o przyznanie środków finansowych jest zawarty w załączniku 5 do niniejszych Wytycznych.

- studia wykonalności w zakresie współpracy dwustronnej i doradztwa fachowego w zakresie takiego zaprojektowania programu, aby integrował on aspekty o charakterze dwustronnym;
- spotkania z podmiotami z państw-darczyńców, określonymi jako potencjalni partnerzy w projektach predefiniowanych;
- konsultacje dwustronne z interesariuszami;
- działania promocyjne w celu przyciągnięcia potencjalnych promotorów projektów i partnerów projektów partnerskich.

Dwustronne cele i wykorzystanie środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej należy uzgodnić w ramach Komitetu Współpracy, na ile jest to adekwatne

Przykład 4. Zwrot środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej w fazie rozwojowej programu

3.4.3. Faza realizacji programu

Środki z Funduszu Współpracy Dwustronnej przeznaczone na programy powinny wzmacniać profil dwustronny programu i ułatwiać nawiązywanie partnerstw na poziomie projektów. Środki takie mają szczególne znaczenie dla, ale nie są ograniczone do:

- poszukiwania partnerów do projektów partnerskich z państwami-darczyńcami przed lub w trakcie przygotowywania wniosku projektowego;
- rozwijania takich partnerstw i wspólnego przygotowywania wniosku dotyczącego projektu partnerskiego z państwem-darczyńcą.

Zarówno potencjalni promotorzy projektów, jak i potencjalni partnerzy projektów z państwami-darczyńcami powinni móc składać wnioski o przyznanie środków finansowych. Zwrot kosztów związanych z działaniami przygotowawczymi nie jest warunkowany ostatecznym złożeniem lub zatwierdzeniem wniosku dotyczącego projektu.

OP może zdecydować o utworzeniu „instrumentu kapitału załączkowego” (seed money facility), który będzie otwarty dla wnioskodawców albo w ramach otwartych zaproszeń do składania wniosków w określonym czasie, np. kilka miesięcy przed głównymi

zaproszeniami do składania wniosków, lub w ramach ciągłego składania wniosków w zależności od charakterystyki każdego programu. Kapitał załączkowy można na przykład wykorzystać na pokrycie kosztów podróży i spotkań potencjalnych partnerów lub kosztów związanych z przygotowaniem wniosku dotyczącego projektu lub rozwijaniem partnerstwa.

OP może alternatywnie inicjować i organizować wydarzenia i spotkania w celu promowania projektów partnerskich z państwami-darczyńcami, np. przez seminaria służące docieraniu do jak największej liczby odbiorców i rozbudowywaniu sieci kontaktów dla potencjalnych promotorów projektów i potencjalnych partnerów projektów partnerskich z państwami-darczyńcami, tak aby mogli oni zbadać możliwości współpracy.

W trakcie całego okresu realizacji programu OP może także wykorzystywać środki finansowe z Funduszu Współpracy Dwustronnej na innego rodzaju działania służące wzmocnieniu stosunków dwustronnych między państwami-darczyńcami i państwem-beneficjentem. Takie działania będą realizowane albo przez samego OP, promotorów projektów, partnerów projektów z państwami-darczyńcami, albo przez innych właściwych interesariuszy. Zgodnie z art. 8.8 *Regulacji* następujące działania były działaniami kwalifikowalnymi w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej:

- budowanie sieci kontaktów, wymiana, dzielenie się względnie przekazywanie wiedzy, technologii, doświadczenia i najlepszych praktyk między podmiotami z państw-beneficjentów i podmiotami z państw-darczyńców i/lub organizacjami międzynarodowymi, i
- działania służące zacieśnianiu współpracy oraz wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk między OP i podobnymi podmiotami w państwach-beneficjentach i państwach-darczyńcach, a także organizacjami międzynarodowymi, o ile w działanie jest zaangażowana co najmniej jeden podmiot z państw-darczyńców.

OP może podjąć decyzję o dystrybucji takich środków finansowych w drodze zaproszeń do składania wniosków, zgłoszenia zainteresowania lub w ramach działań predefiniowanych.

4. Partnerstwa projektowe z państwami-darczyńcami

Wszystkie programy szczególnego zainteresowania dwustronnego będą wdrażane w ramach współpracy między podmiotami z państw-darczyńców i państw-beneficjentów. Programy rozwijane i realizowane we współpracy z jednym lub wieloma partnerami programów z państw-darczyńców (PPD) nazywa się *programami partnerskimi z darczyńcami*. W takich programach to wciąż Operator Programu (OP) jest odpowiedzialny za przygotowanie i realizację programu, w tym podejmowanie działań w kierunku promowania współpracy dwustronnej. Programy partnerskie z darczyńcami mają na celu ułatwienie budowania sieci kontaktów, wymiany, dzielenia się i przekazywania wiedzy, technologii, doświadczenia i najlepszych praktyk między podmiotami z państw-beneficjentów i podmiotami z państw-darczyńców. Współpraca taka powinna przynosić wzajemne korzyści dla zaangażowanych partnerów, a partnerstwo powinno wywierać pozytywny wpływ na program.

4.1. Partnerzy programu z państwa-darczyńcy (PPD)

PPD jest zazwyczaj jednostką publiczną w jednym z państw-darczyńców z mandatami krajowymi w określonych obszarach i dużym doświadczeniem

międzynarodowym, która doradza w zakresie przygotowania i realizacji programu. PPD uznaje się za mające najważniejsze znaczenie dla osiągnięcia celu polegającego na wzmacnianiu stosunków dwustronnych. Jednocześnie PPD stanowią wartościowy zasób dla OP jako strategiczni partnerzy na poziomie programów. PPD przyczyniają się bezpośrednio do osiągnięcia celu polegającego na zmniejszaniu różnic gospodarczych i społecznych poprzez zbieranie doświadczenia i kompetencji sektorowych, a także zrozumienie i znajomość priorytetów państw-darczyńców. Jeżeli chodzi o kwestie związane z interpretacją *Regulacji* i innych części ram prawnych Mechanizmów, OP i PPD prosi się o zgłaszanie się do BMF.

Programy partnerskie z darczyńcami definiuje się jako takie w Memorandach of Understanding (MoU) lub w późniejszym czasie, w drodze wymiany pism między państwem-darczyńcą/państwami-darczyńcami i KPK.

4.1.1. Kilku partnerów programów z państwa-darczyńcy w jednym programie

Część programów realizuje się we współpracy z jednym lub więcej PPD. W przypadku takich programów MoU może stanowić pewne wyjaśnienie podziału odpowiedzialności między PPD. Dodatkowo OP i PPD mogą uzgodnić rolę każdego PPD w programie w ramach dialogu. W przypadku niektórych programów, PPD mogą chcieć być zaangażowani w równym stopniu na wszystkich poziomach współpracy. W przypadku innych, bardziej skuteczne rozwiązanie może zakładać, że jedna instytucja pełni rolę „lidera PPD”, a pozostałe PPD doradzają w obszarach tematycznych, w których posiadają szczególną wiedzę. W takich przypadkach lider PPD może pełnić rolę koordynatora, nadzorować współpracę i dokładać starań, aby pozostałe PPD były w wystarczający sposób zaangażowane we właściwe dla nich obszary tematyczne.

Należy zauważyć, że porozumienie między PPD nie jest formalnie uregulowane ani w *Regulacjach*, ani w Wytycznych i może być dostosowywane w zależności od specyfiki programów i interesu zaangażowanych stron.

4.2. Rola partnera programu z państwa-darczyńcy w fazie przygotowania programu

W możliwie jak najkrótszym czasie po podpisaniu MoU, w którym wyznacza się OP i PPD, OP zaprosi PPD do doradzania i wspierania OP w przygotowaniu programu. Podczas gdy ogólna rola PPD wynika z zadań powierzonych Komitetowi Współpracy zgodnie z art. 4.4 *Regulacji*, oczekuje się, że OP i PPD podejmą kontakt bezzwłocznie po podpisaniu MoU i przed formalnym utworzeniem Komitetu Współpracy, jeżeli będzie to konieczne. Podczas gdy OP ponosi ogólną odpowiedzialność za przygotowanie programu, oczekuje się, że PPD będzie proaktywny i zaangażowany w opracowanie strategii i projekt programu. BMF będzie informowane na temat spotkań przygotowawczych OP i PPD.

Dokładna rola PPD może różnić się w poszczególnych programach. W trakcie fazy przygotowywania programu zaleca się, aby PPD i OP omówiły oczekiwaną rolę PPD i warunki partnerstwa programowego.

Zadania realizowane przez PPD na najwcześniejszym etapie obejmują ich wkład w przygotowanie i realizację konsultacji przygotowawczych z interesariuszami. Oprócz wspierania OP w konsultacjach z odpowiednimi interesariuszami z państwa-beneficjenta PPD może zaproponować dedykowanemu interesariuszowi dwustronnemu konsultacje z udziałem odpowiednich jednostek z państwa-beneficjenta, a także wniesienie wkładu do

aspektów dwustronnych programu⁵. Ważnym zadaniem PPD w tym okresie jest identyfikacja potencjalnych obszarów współpracy dwustronnej i określonych partnerów projektów predefiniowanych.

Najważniejszym elementem pierwszego etapu współpracy jest wspólne opracowanie *koncepcji programu*, o której mowa w art. 6.2 *Regulacji*. Koncepcja programu określa zakres i planowane rezultaty programu i jest przygotowywany we współpracy z BMF, w ramach konsultacji z odpowiednimi interesariuszami. W programach partnerskich z darczyńcami PPD odgrywa kluczową rolę w przygotowaniu projektu takiego dokumentu.

Podczas gdy oczekuje się, że PPD wnieśli wkład do wszystkich istotnych aspektów koncepcji programu, szczególne znaczenie ma wkład PPD w część dotyczącą dwustronnych ambicji, w tym wykorzystania środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Oczekiwane zaangażowanie, rolę i zakres współpracy PPD określa się w tej części koncepcji programu. Dodatkowo należy podać najważniejsze informacje na temat PPD i jego znaczenia dla programu, a także na temat wcześniejszej współpracy między OP i PPD. Jeżeli w programie uczestniczy więcej niż jeden PPD, należy także określić podział odpowiedzialności między PPD, w tym ustalić, który PPD będzie liderem PPD.

OP i BMF włączają PPD w swoją korespondencję w trakcie przygotowywania programu. Wkład PPD do koncepcji programu jest kluczowym czynnikiem, który należy uwzględnić w ocenie tego dokumentu. Jeżeli PPD nie jest zaangażowany i/lub nie bierze udziału w konsultacjach w wystarczający sposób, państwa-darczyńcy mogą odrzucić taką koncepcję programu.

4.3. Rola partnera programu z państwa-darczyńcy w fazie realizacji programu

W trakcie fazy realizacji PPD zapewni *między innymi* wsparcie w zakresie weryfikacji postępu we wdrażaniu programu i omawianiu konieczności zmian. Przez cały okres realizacji PPD będzie:

- doradzać w zakresie działań dwustronnych i możliwych partnerów projektu z państw-darczyńców;
- doradzać w zakresie kryteriów wyboru i treści zaproszenia/zaproszeń do składania wniosków;
- obserwować lub uczestniczyć w procesach selekcji, o ile będzie to adekwatne;
- dokonywać weryfikacji postępu w realizacji wyniku lub wyników i celu programu;
- dokonywać weryfikacji postępu w realizacji celu polegającego na wzmacnianiu stosunków dwustronnych;
- badać rezultaty realizacji programu;
- dokonywać weryfikacji projektów rocznych raportów z programów;
- doradzać OP w zakresie rewizji programu, w celu ułatwienia osiągnięcia przez OP oczekiwanych rezultatów i celu programu, i
- doradzać w zakresie wykorzystania środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej.

PPD należy zaprosić do aktywnego udziału w procesach selekcji w ramach programu. Z PPD należy konsultować co najmniej treść zaproszeń do składania wniosków i kryteria selekcji, a także zapraszać PPD jako obserwatora w procesie wyboru projektu. Jeżeli oczekują tego obie strony, PPD może uczestniczyć w procesie selekcji jako członek

---

⁵ Por. sekcję 3.4.2 niniejszych Wytycznych, która zawiera dalsze informacje na temat działań w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej w fazie przygotowania programu.

z prawem głosu. Takie rozwiązanie można zaproponować w koncepcji programu i uwzględnić w umowie w sprawie programu. Oprócz ogólnego wsparcia i doradztwa w procesie selekcji oczekuje się, że PPD będzie wносить szczególny wkład w ułatwianie nawiązywania partnerstw dwustronnych na poziomie projektów.

Dodatkowo oczekuje się, że PPD będzie doradzać w ciągły sposób w zakresie wykorzystania środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej, proponować odpowiednie działania, wspierać OP w pozyskiwaniu takich środków i uczestniczyć w miarę możliwości w działaniach finansowanych z tego Funduszu.

W odpowiednim państwie-beneficjencie PPD będzie aktywnie informować wszystkie odpowiednie podmioty o możliwościach zawarcia partnerstwa dwustronnego w programie/ programach i promować współpracę na poziomie projektów, a także współpracę w zakresie działań finansowanych z Funduszu Współpracy Dwustronnej wszędzie tam, gdzie będzie to adekwatne. Oczekuje się, że PPD będzie zachęcać podmioty w państwie-beneficjencie i/lub państwie-darczyńcy do podejmowania działań mających na celu nawiązywanie kontaktów dwustronnych.

Partnerstwo programowe z państwem-darczyńcą powinno przyczynić się do wymiany doświadczeń i wzajemnego budowania zdolności. Tam gdzie to możliwe, współpraca powinna stanowić platformę do ściślejszej współpracy politycznej i technicznej między państwami-darczyńcami i państwami-beneficjentami w odpowiednim sektorze/ odpowiednich sektorach, wykraczając poza współpracę programową. Zachęca się OP i PPD do podejmowania rozmów na temat potencjału rozszerzenia współpracy i zbadania takich możliwości poprzez działania finansowane z Funduszu Współpracy Dwustronnej. W idealnej sytuacji współpraca ta ma potencjał w zakresie zwiększania poziomu świadomości i zrozumienia w kręgach określonych decydentów politycznych we właściwych sektorach polityk sektorowych drugiego państwa i inicjatyw politycznych, wspierając w ten sposób dalszą współpracę i wzajemne wsparcie na arenie międzynarodowej. Istnieją szczególne uzgodnienia dotyczące programów badawczych realizowanych jako programy partnerskie z darczyńcami – por. Wytyczne dotyczące programów badawczych.

4.4. Obowiązki partnera programu z państwa-darczyńcy w zakresie komunikacji

W trakcie całego etapu przygotowywania i realizacji programu oczekuje się, że PPD będzie brać aktywny udział w komunikowaniu możliwości współpracy, w szczególności względem grup docelowych w państwie-darczyńcy. Odnosi się to także do zwiększania świadomości istnienia, celów, możliwości i faktycznej współpracy między podmiotami z państw-darczyńców i podmiotami z państw-beneficjentów. PPD będą także dostarczać informacji opinii publicznej w państwie darczyńcy/państwach-darczyńcach na temat ich zaangażowania i wyników osiągniętych w programie/programach.

PPD wyznaczy osobę odpowiedzialną za komunikację. Sugeruje się, aby PPD współpracował z ministerstwami w danym państwie-darczyńcy w ramach realizacji działań w zakresie komunikacji.

PPD przedstawiają do Biura Mechanizmów Finansowych (BMF) raporty z działań w zakresie komunikacji w corocznym raporcie z postępów. Szczegółowe informacje na temat odpowiedzialności PPD w zakresie komunikacji zawiera załącznik 3 do *Regulacji*.

4.5. Ramowa umowa z partnerem programu z państwa-darczyńcy

Każdy PPD zawrze umowę ramową z BMF, która będzie obejmować udział PPD w przygotowaniu i realizacji programów w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021. Zwrot kosztów związanych z działaniami PPD będzie oparty na rocznych planach działań i budżetach oraz poświadczonych fakturach dotyczących kosztów kwalifikowalnych, które zostaną zatwierdzone przez BMF. PPD będzie konsultować się z odpowiednim/odpowiednimi OP przed złożeniem rocznych planów działań i budżetów, które będą oparte na działaniach i oczekiwanych wynikach współpracy uzgodnionej z OP na kolejny rok.

PPD będą otrzymywać zwrot kosztów związanych ze współpracą w ramach programu z funduszu przeznaczonego na koszty państw-darczyńców (art. 1.9 *Regulacji*) i nie będą obciążać budżetu programu z tytułu żadnych kosztów.

Kwalifikowalne koszty zostały zdefiniowane w umowie ramowej i obejmują koszty personelu, podróży, konsultacji i koszty różne. PPD przedłożą do BMF skrócony roczny raport z postępów przedstawiający realizowane działania i skróconą ocenę wyniku współpracy wraz z raportem finansowym.

OP nie musi zawierać umowy o współpracy z PPD, ponieważ podstawa współpracy jest zdefiniowana w umowie w sprawie programu, MoU i *Regulacjach*. Niezbędne jest jednak uzgodnienie ambicji, roli i metod pracy. Niektórzy PPD mogą podjąć decyzję o zawarciu umów z OP w celu zapewnienia wzajemnego zrozumienia współpracy. W przypadku opracowania takiego dokumentu należy go przedstawić BMF.

4.5.1. Doradztwo partnerów programu z państwa-darczyńcy w innych programach

Po uzgodnieniu z BMF i w uzupełnieniu do swojego zaangażowania w *program partnerski z darczyńcą* PPD może podejmować się dodatkowych zadań związanych z *doradztwem w zakresie przygotowania i realizacji odpowiednich programów*, w które nie jest formalnie zaangażowany jako PPD. Ma to zapewniać OP i PPD możliwość współpracy w ramach programów w ograniczonych obszarach lub fazach. Może to mieć znaczenie albo dla programów, w których nie ma wyznaczonego formalnego PPD, albo dla pozostałych programów, w których PPD może zaoferować określony wkład w rozwój i/lub realizację programu. Jest to elastyczna rola, którą można definiować bardziej szczegółowo w miarę potrzeb. PPD może wносить wkład do określonego obszaru wiedzy i/lub doradzać w zakresie wzmocnienia aspektu dwustronnego programu. Oprócz uzgodnienia z BMF, poziom takiego zaangażowania musi zostać określony we współpracy z właściwym OP/Komitetem Współpracy. Koszty związane z takim zaangażowaniem (po uzgodnieniu z BMF/Darczyńcami) podlegają zwrotowi na podstawie umowy ramowej PPD z BMF.

4.6. Partnerzy programu z państwa-darczyńcy jako partnerzy projektu

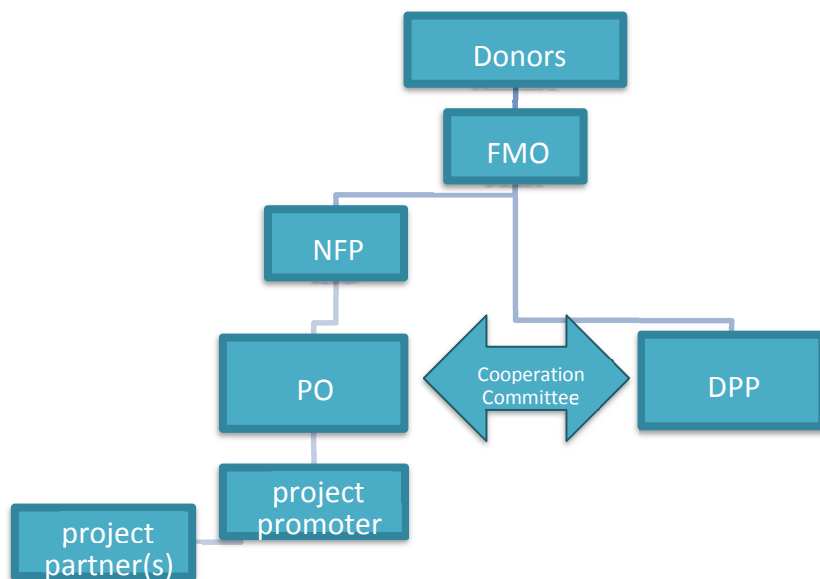
W niektórych przypadkach instytucję PPD można także zdefiniować jako partnera projektu w projekcie predefiniowanym w ramach programu. Zadania, odpowiedzialność i koszty związane z rolą partnera projektu nie są objęte umową ramową PPD, lecz powinny być pokryte z budżetu projektu.

Jeżeli PPD działa jako partner projektu, instytucja musi jednoznacznie rozróżnić między swoją rolą jako PPD i rolą partnera projektu z państwem-darczyńcą względem jednego z promotorów projektu. W ramach swojej roli jako partner projektu z państwem-

darczyńcą PPD musi zawrzeć umowę partnerską zgodnie z art. 7.7 *Regulacji*. Koszty związane z pracą w charakterze partnera projektu uzgadnia się w umowie partnerskiej.

Ponieważ jednym z zadań PPD jest doradzanie w procesie selekcji, PPD nie może uczestniczyć jako partner projektu z państwem-darczyńcą w projektach wybranych w wyniku otwartego zaproszenia do składania wniosków w ramach programu, w którym działa jako PPD. Projekty predefiniowane rozpatruje się w inny sposób, jako że nie podlegają one procesowi selekcji. Podlegają one uzgodnieniom między państwem-darczyńcą i państwem-beneficjentem albo w MoU, albo w umowie w sprawie programu.

Przykład 5. Stosunki umowne między podmiotami w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego

4.7. Komitet Współpracy

Komitet Współpracy (art. 4.4 *Regulacji*) doradza w zakresie przygotowywania i realizacji programu. Komitet Współpracy stanowi główne forum współpracy między PPD i OP, wobec czego uznaje się go za instancję kluczową we wzmacnianiu stosunków dwustronnych. Oprócz zadań wymienionych w *Regulacjach*, strony zachęca się do rozszerzania agendy o inne kwestie wspólnego zainteresowania, dzielenia się doświadczeniami i promowania dialogu i współpracy w celu stworzenia podstawy do profesjonalnej współpracy i dialogu politycznego w dłuższym okresie.

4.7.1. Utworzenie Komitetu Współpracy

Ze względu na rolę Komitetu Współpracy w zakresie doradztwa w fazie przygotowywania programu konieczne jest formalne ustanowienie Komitetu w możliwie jak najkrótszym czasie po wyznaczeniu OP i PPD. Wymogiem minimalnym jest utworzenie Komitetu Współpracy przed rozpoczęciem konsultacji z interesariuszami i przed przesłaniem koncepcji programu do państw-darczyńców, ponieważ powinien on doradzać w powyższych kwestiach. OP i PPD mogą zdecydować o organizacji posiedzeń przed formalnym utworzeniem Komitetu.

W *Regulacjach* nie określono specjalnego wymogu co do sposobu utworzenia Komitetu, za wyjątkiem przepisu mówiącego o tym, że do jego utworzenia zobowiązany jest OP, mając na uwadze zasady realizacji, o których mowa w art. 1.3 *Regulacji*. Na wczesnym etapie OP powinien omówić proces utworzenia i organizację Komitetu Współpracy z PPD, w celu osiągnięcia wzajemnego zrozumienia co do jego składu i metod pracy, np. jak często, kiedy i gdzie ma on odbywać posiedzenia, w jaki sposób należy ustalać agendę itd.

Strony są zobowiązane do uzgodnienia zakresu, w jakim sposób pracy Komitetu Współpracy należy skodyfikować w formalnych zasadach proceduralnych/mandatach. Bez względu na zakres formalności, strony powinny omówić i osiągnąć wspólnie porozumienie co do następujących kwestii:

- Członkostwa: Czy powinni być wybierani stali członkowie i zastępcy, czy członkostwo powinno mieć charakter elastyczny i zmieniane w zależności od potrzeb?;
- Jak często Komitet powinien odbywać posiedzenia?;
- Czy posiedzenia powinny odbywać się naprzemiennie w państwie-darczyńcy i państwie-beneficjencie?;
- W jakim trybie należy uzgodnić agendę?;
- Z jakim wyprzedzeniem należy rozsyłać zaproszenia na posiedzenia, w tym agendę i pozostałe dokumenty?;
- W jakich terminach należy rozsyłać projekty protokołów z posiedzeń i zgłaszać uwagi do protokołów?

Komitet Współpracy powinien składać się co najmniej z przedstawicieli OP, PPD i/lub międzynarodowych organizacji partnerskich (MOP), jak określono w art. 1.6 lit. (i) *Regulacji*, o ile jest to zasadne. Strony uzgodnią liczbę członków Komitetu w zależności od specjalnych potrzeb każdego z programów. Ważne jest, aby odpowiedni partnerzy programów byli zapraszani do Komitetu. Zarówno OP, jak i PPD mogą zasugerować zaproszenie ekspertów i inne odpowiednie strony. Mogą to być władze publiczne odpowiedzialne za dany obszar polityki lub podobni właściwi interesariusze, a także pozostali eksperci zewnątrzni z państw-darczyńców i państw-beneficjentów. PPD i OP powinni uzgodnić, kto będzie uczestnikiem. Jeżeli funkcję OP pełni KPK, odpowiednie ministerstwo/jednostka odpowiedzialna za dany obszar polityki powinny zostać zaproszeni do udziału w Komitecie.

KPK, BMF i odpowiednie ambasady należy na bieżąco informować o planowaniu i zapraszać jako obserwatorów na posiedzenia Komitetu Współpracy. Należy sporządzać protokoły z posiedzeń i udostępniać je BMF.

Koszty związane z działalnością Komitetu Współpracy będą w pierwszej kolejności pokrywane z kosztów zarządzania programem (por. art. 8.10), które są kosztami kwalifikowalnymi od daty wyznaczenia OP przez KPK. Koszty ponoszone przez PPD w tym zakresie będą pokrywane z budżetu ustalonego w umowie ramowej z PPD i zwracane PPD bezpośrednio przez BMF.

5. Partnerstwo w projektach

W celu osiągnięcia ogólnego celu w postaci wzmocnionych stosunków dwustronnych wszystkie programy powinny zachęcać do realizacji i ułatwiać realizację projektów zaplanowanych i wdrażanych w ramach partnerstwa między podmiotami z państw-darczyńców i państw-beneficjentów – *projektów partnerskich z państwami-darczyńcami*. W przypadku kiedy przewiduje się ogłoszenie zaproszenia do składania wniosków, należy zaplanować możliwości tworzenia partnerstw z państwami-darczyńcami, przy czym OP

powinni promować je na szeroką skalę w państwach-beneficjentach, a PPD – w państwach-darczyńcach, zapewniając wystarczającą ilość czasu na zawiązanie partnerstwa. Oczekuje się, że OP będą podejmować specjalne działania w tym celu (dalsze szczegóły w rozdziałach 3.4.2 i 3.4.3).

Współpraca na poziomie projektów powinna przynosić wzajemne korzyści dla zaangażowanych partnerów, przy czym oczekuje się, że partnerstwo będzie wywierać pozytywny wpływ na projekt.

5.1. Partnerzy projektu z państwa-darczyńcy

„Partner projektu z państwa-darczyńcy” jest *osobą prawną*, która jest aktywnie zaangażowana i skutecznie przyczynia się do realizacji projektu i którego główna siedziba znajduje się w jednym z państw-darczyńców. Zarówno podmioty publiczne, jak i prywatne, komercyjne i niekomercyjne, a także organizacje pozarządowe mogą uczestniczyć w projekcie w charakterze partnerów projektów z państw-darczyńców. Osoby fizyczne, które są prawnymi obywatelami państw-darczyńców, mogą także uczestniczyć w niektórych przypadkach w charakterze partnerów projektów z państwami-darczyńcami (art. 1.6 lit. (c) i 7.2 *Regulacji*).

Główna siedziba podmiotu oznacza miejsce, w którym zlokalizowane jest jego centrum zarządzania i administracji (np. centrala, główne biuro, rada dyrektorów itd.). Biorąc pod uwagę zróżnicowanie potencjalnych podmiotów i złożoność różnych struktur międzynarodowych, decyzja dotycząca siedziby głównej może być podejmowana odrębnie dla poszczególnych podmiotów. W przypadku międzynarodowych organizacji pozarządowych w większości będzie mieć znaczenie sekcja krajowa.

Stopień zaangażowania i wkład partnera mogą być zróżnicowane, ale jedynie projekty realizowane w ścisłej współpracy między partnerami z państw-beneficjentów i państw-darczyńców będą uznawane za projekty partnerskie z darczyńcami. Powinny to być wspólne inicjatywy, w których wkład obu partnerów jest niezbędny w celu zrealizowania celów projektu. Partnerzy projektów partnerskich z darczyńcami powinni być zaangażowani w planowanie cyklu projektowego na możliwie jak najwcześniejszym etapie. Partner projektu z państwem-darczyńcą powinien być zaangażowany w konsultacje i mieć możliwość wnoszenia swojego wkładu w poszczególne aspekty wniosku projektowego.

5.2. Wspieranie w projektach partnerstw z państwami-darczyńcami

Istotne jest, aby OP aktywnie zachęcał do podejmowania projektów partnerskich z państwami-darczyńcami i ułatwiał ich realizację w ramach cyklu programowego, przy uwzględnieniu potencjału w zakresie dwustronnej współpracy na poziomie projektów w trakcie rozwoju projektu, poprzez organizację wydarzeń i podejmowanie działań służących nawiązywaniu partnerstw przed lub nie później niż przy ogłaszaniu zaproszeń do składania wniosków, a także poprzez promocję projektów partnerskich z państwami-darczyńcami w tekstach zaproszeń do składania wniosków. OP powinien stosować jasne i proporcjonalne procedury dotyczące składania wniosków i wymagania w zakresie sprawozdawczości, w celu wspierania współpracy między podmiotami z państw-darczyńców i państw-beneficjentów.

OP powinien zadbać o to, aby potencjalni promotorzy projektów otrzymali wystarczające wytyczne odnośnie najbardziej efektywnego sposobu nawiązania kontaktu z potencjalnymi partnerami projektów partnerskich z państwami-darczyńcami. Należy

komunikować na szeroką skalę możliwości tworzenia partnerstw, w tym na stronach internetowych OP dedykowanych programom.

PPD będą wspierać OP w tworzeniu partnerstw w projektach poprzez podejmowanie właściwych środków, począwszy od zapewnienia, że programy będą projektowane w taki sposób, aby zachęcały do podejmowania współpracy dwustronnej na poziomie projektów i ułatwiały ją, a skończywszy na identyfikowaniu i angażowaniu potencjalnych partnerów projektów z państwami-darczyńcami. W państwach-darczyńcach PPD powinni informować odpowiednie podmioty o możliwościach tworzenia partnerstw i udostępniać takie informacje na swoich stronach internetowych. Ambasadory państw-darczyńców mogą także oferować doradztwo i wsparcie dla OP i potencjalnych promotorów projektów w państwach-beneficjentach, poprzez promowanie możliwości tworzenia partnerstw i kierowanie potencjalnych promotorów projektów do odpowiednich podmiotów z państw-darczyńców.

Należy odnotować, że między państwami-darczyńcami i państwami-beneficjentami występują istotne różnice pod względem poziomu kosztów. Różnice w poziomach cen muszą znaleźć odzwierciedlenie w planowaniu i prowadzeniu partnerstw projektowych. Ma to zagwarantować, że wystarczające środki finansowe będą przeznaczane dla partnerów z państw-darczyńców, a zwroty będą pokrywać ich rzeczywiste koszty. PPD i BMF mogą służyć pomocą w przypadku pytań dotyczących poziomu kosztów w państwach-darczyńcach.

5.3. Umowy partnerskie w projektach

W każdym projekcie partnerskim z państwem-darczyńcą promotor projektu zawrze umowę partnerską z partnerem/partnerami projektu z państw-darczyńców zgodnie z wymaganiami opisanymi w art. 7.7 *Regulacji*. Umowy partnerskie angażujące partnera projektu z państwa-darczyńcy sporządza się w języku angielskim.

Wzór umowy partnerskiej jest zawarty w załączniku nr 6 do niniejszych Wytycznych i może być wykorzystywany na potrzeby projektów partnerskich z państwami-darczyńcami.

Umowa partnerska stanowi podstawę współpracy między stronami, dlatego istotne jest, aby promotor projektu i partner projektu z państwem-darczyńcą współpracowali ściśle przy przygotowywaniu umowy.

Projekt umowy partnerskiej lub opcjonalnie list intencyjny przesyła się do OP w języku angielskim nie później niż przed podpisaniem umowy ws. projektu. Dzięki temu promotor projektu i partner projektu z państwem-darczyńcą mają wystarczającą ilość czasu na rozwinięcie swojej współpracy, uzgodnienie ról, odpowiedzialności i ustaleń finansowych bez konieczności pośpiesznego podpisywania umowy partnerskiej. Strony powinny jednak dążyć do podpisania umowy partnerskiej w możliwie jak najkrótszym czasie po podpisaniu umowy dotyczącej projektu.

W przypadku każdego projektu, w tym projektów partnerskich z państwami-darczyńcami, promotor projektu jest zasadniczo odbiorcą dotacji i jako jedyny zawiera stosunek umowny z OP.

W większości projektów partnerskich z państwami-darczyńcami partner projektu z państwem-darczyńcą będzie niemniej jednak prowadzić część działań projektowych. Wkład finansowy do projektu będzie konsekwentnie rozdzielany między partnerów zgodnie z umową partnerską.

Wydatki ponoszone przez partnerów projektów z państwami-darczyńcami pokrywane są z budżetu projektu, wobec czego istotne jest, aby umowa partnerska określała kwoty, które odzwierciedlają rzeczywisty poziom kosztów w państwie-darczyńcy. OP powinien zwracać uwagę na kwotę odkładaną dla partnera projektu z państwem-darczyńcą w umowie partnerskiej, tak by partner projektu z państwem-darczyńcą otrzymał zwrot wniesionego wkładu. W programach partnerskich z państwami-darczyńcami PPD powinien wspierać OP w nadzorowaniu powyższej kwestii.

6. Sprawozdawczość z zakresu stosunków dwustronnych⁶

Współpraca dwustronna w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego wykracza ponad ramy projektów i programów, obejmując Fundusz Współpracy Dwustronnej oraz zaangażowanie PPD. Sprawozdawczość dotycząca postępów w realizacji celu współpracy dwustronnej będzie z tego względu oparta na połączeniu raportów opisowych i statystycznych KPK, OP i PPD w ramach systemu sprawozdawczości. Dodatkowo będą przeprowadzane przeglądy zewnętrzne.

Obecnie jest opracowywany system informatyczny (system zarządzania dotacjami i sprawozdawczości). Po oddaniu systemu do użytkowania oczekuje się, że sprawozdawczość zostanie zintegrowana w systemie.

Do raportowania postępów w realizacji celów dwustronnych służą następujące raporty:

6.1. Raport strategiczny KPK

Raport strategiczny, który KPK będzie przedkładać państwom-darczyńcom zgodnie z art. 2.6 *Regulacji*, obejmuje wszelkie działania dwustronne realizowane w państwie-beneficjencie. Nie oznacza to obowiązku szczegółowego raportowania każdego działania, a raczej obowiązek przedkładania strategicznych raportów dotyczących całkowitego postępu w realizacji celu dwustronnego.

Rozdział dotyczący stosunków dwustronnych w projekcie raportu strategicznego należy skonsultować z WKFWD, a raport musi zostać zatwierdzony przez darczyńców. W raporcie tym KPK uwzględni:

- ocenę wkładu Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 w realizację celu współpracy dwustronnej;
- sprawozdawczość dotyczącą wykorzystania środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej.

---

⁶ Szczegółowe wytyczne dotyczące raportowania są zawarte w Wytycznych dotyczących wyników.

6.2. Raportowanie przez Operatorów Programów

W rocznym raporcie z programu, zgodnie z art. 6.11 *Regulacji*, OP dokona oceny i przedstawi postęp w realizacji celu współpracy dwustronnej, w tym, lecz nie wyłącznie, wskaźniki produktów i rezultatów z zakresu współpracy dwustronnej. OP będzie przedkładać do KPK raporty z wykorzystania wszystkich środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej, które zostały przeznaczone na jego program. Szczególne postanowienia w tym zakresie ustala się we właściwym instrumencie prawnym.

Instrument prawny jest dokumentem w formie pisemnej, który formalnie określa stosunek umowny, prawa lub obowiązki. Przykładowymi instrumentami prawnymi są umowy, dekrety lub akty legislacyjne.

6.3. Coroczne raporty z postępów partnerów programów z państw-darczyńców

Coroczny raport z postępów służy PPD do składania do BMF raportów z realizacji Planu Działań PPD i wykorzystania przyznanych im środków finansowych. W raporcie z postępów PPD przedstawi co najmniej:

- postęp w realizacji każdego z celów dwustronnych, w tych celów realizowanych przez same instytucje PPD;
- działania realizowane w programach partnerskich z państwami-darczyńcami w okresie sprawozdawczym, odrębnie dla każdego programu;
- działania realizowane w programach innych niż partnerskie w okresie sprawozdawczym, odrębnie dla każdego programu;
- pozostałe działania dwustronne realizowane w trakcie okresu sprawozdawczego;
- istotne odchylenia od Planu Działań;
- wyzwania lub ryzyka.

6.4. Sprawozdawczość dotycząca inicjatyw dwustronnych

Inicjatywy dwustronne finansowane z Funduszu Współpracy Dwustronnej, z kosztów zarządzania programem lub kosztów Pomocy Technicznej raportuje się za pomocą systemu informatycznego. OP jest odpowiedzialny za zarejestrowanie inicjatyw finansowanych z kosztów zarządzania programem lub środków Funduszu Współpracy Dwustronnej, które zostały alokowane do programu, przy czym KPK jest odpowiedzialny za zarejestrowanie pozostałych inicjatyw. Rejestracji w systemie należy dokonać w ciągu czterech tygodni od zakończenia inicjatywy.

Sprawozdawczość dotycząca inicjatyw dwustronnych umożliwia przegląd rodzajów finansowanych działań, zaangażowanych podmiotów i osiągniętych rezultatów. W systemie informatycznym będą dostępne szczegółowe wytyczne dotyczące sposobu wypełnienia formularza.

6.5. Przeglądy dokonywane przez podmioty zewnętrzne

W celu uzupełnienia sprawozdawczości własnej OP i PPD, a także analiz przedstawianych przez KPK w raporcie strategicznym, państwa-darczyńcy mogą zamawiać za pośrednictwem BMF regularne badania zewnętrzne – na początku, w połowie i na koniec okresu – w celu uchwycenia złożoności wyników związanych ze wzmacnianiem stosunków dwustronnych.

6.6. Ogólne zasady dotyczące sprawozdawczości finansowej oraz weryfikacji i poświadczania wydatków

Do sprawozdawczości finansowej oraz weryfikacji i poświadczania wydatków w programach, projektach i w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej stosuje się zasady określone w *Regulacjach*⁷.

6.6.1. Dokumentowanie poniesionych wydatków

Koszty ponoszone przez wszystkie podmioty potwierdza się każdorazowo otrzymanymi fakturami lub ewentualnie dokumentami księgowymi o równoważnej wartości dowodowej. Jeżeli działania realizuje się w ramach procedur konkursowych, płatności na rzecz wykonawców potwierdza się otrzymanymi fakturami na podstawie podpisanych umów.

Zgodnie z założeniami art. 8.3.1 lit. (b) i art. 8.8.2 *Regulacji* koszty podróży, w tym koszty diet, można wyliczać na podstawie kwoty ryczałtowej zgodnie z określonymi zasadami przyjętymi przez właściwy podmiot (OP w odniesieniu do kwot ryczałtowych w projektach i KPK w odniesieniu do kwot ryczałtowych mających zastosowanie do działań w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej)⁸.

Ze względu na duże zróżnicowanie stawek stosowanych przez władze krajowe, zaleca się stosowanie stawek ryczałtowych diety Komisji Europejskiej, o których mowa w załączniku 1 do decyzji – C(2008)6215 final – Komisji z dnia 18 listopada 2008 r. w sprawie ogólnych przepisów wykonawczych w celu przyjęcia wytycznych dotyczących podróży służbowych urzędników i pozostałych zatrudnionych w Komisji Europejskiej, w tym jej kolejnych aktualizacji.

Równoległe do odpowiedzialności KPK i/lub OP za weryfikację deklarowanych wydatków w odpowiednim instrumencie prawnym ustala się wymagania dotyczące dokumentowania ponoszonych wydatków.

Dowody poniesienia wydatków, które należy przedłożyć, mogą mieć formę:

- 1) otrzymanych faktur lub dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej;
- 2) raportu niezależnego audytora posiadającego kwalifikacje do przeprowadzenia audytów statutowych dokumentów księgowych lub raportu wydanego przez odpowiedzialnego i niezależnego urzędnika publicznego poświadczającego, że deklarowane koszty zostały poniesione zgodnie z *Regulacjami*, odpowiednim prawem i krajowymi zasadami rachunkowości.

W odniesieniu do pkt 2):

- raport, jeżeli zostanie przedłożony przez organizację międzynarodową lub jej organ lub agencję lub partnera projektu, którego główna siedziba znajduje się

---

⁷ Wytyczne dotyczące powyższych kwestii są zawarte w *Wytycznych finansowych* opracowanych przez BMF.

⁸ Informacje dotyczące stosowania kwot ryczałtowych w odniesieniu do kosztów podróży w programach w obszarze „Edukacja, stypendia, praktyki i przedsiębiorczość młodzieży” lub stypendiów w innych programach są zawarte w art. 8.9 *Regulacji* i *Wytycznych dotyczących programów edukacyjnych*.

poza państwem-beneficjentem, zatwierdza promotor projektu i OP jako wystarczający dowód poniesienia wydatków;

- koszt raportu uznaje się za koszt kwalifikowalny pod warunkiem, że spełnia on ogólne zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków, o których mowa w art. 8.2 *Regulacji*;
- w budżecie należy zarezerwować wystarczającą kwotę środków finansowych na pokrycie tych kosztów;

na wniosek państw-darczyńców lub Komisji Obrachunkowej EFTA lub Urzędu Głównego Audytora Norwegii promotorzy i partnerzy zapewnią dostęp do dodatkowych dokumentów, na podstawie których został wydany raport.

Kompletne wymagania dotyczące dokumentowania wydatków określa art. 8.12 *Regulacji*.

Dokumenty księgowo o równoważnej wartości dowodowej:

Dokumentem księgowym o równoważnej wartości dowodowej jest każdy dokument przedłożony przez organ odpowiedzialny za realizację, który ma stanowić dowód tego, że zapis księgowy w sposób prawdziwy i rzetelny przedstawia rzeczywiście zawarte transakcje, zgodnie ze standardową praktyką księgową.

Odpowiedzialny i niezależny urzędnik publiczny:

Urzędnik publiczny uznawany przez odpowiednie władze krajowe jako posiadający budżet i zdolność prowadzenia kontroli finansowej w jednostce ponoszącej koszty, który nie był zaangażowany w przygotowanie sprawozdania finansowego.

6.6.2. Weryfikacja i poświadczanie wydatków

W przypadku programów i projektów partnerskich z państwami-darczyńcami weryfikacja wydatków jest wbudowana w procedury weryfikacji, które mają ogólne zastosowanie do programów i projektów. W przypadku Funduszu Współpracy Dwustronnej KPK jest odpowiedzialny za weryfikację wydatków, chociaż Instytucja Certyfikująca (IC) jest odpowiedzialna za weryfikację wydatków ponoszonych bezpośrednio przez KPK. Niezbędne przepisy dotyczące weryfikacji przeprowadzanej przez OP określa się w odpowiednim instrumencie prawnym.

IC jest odpowiedzialna za poświadczanie wydatków we wszystkich działaniach dwustronnych, w tym wydatków finansowanych z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Wydatki poświadczają się zgodnie z art. 5.4 *Regulacji*. Wytyczne dotyczące procedur weryfikacji i poświadczania zawierają *Wytyczne Finansowe* wydane przez BMF.

Wydatki ponoszone w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej

W kontekście zbiorczych FRO oraz raportu dotyczącego salda końcowego dla BMF jako poniesione wydatki należy raportować:

Środki finansowe zarządzane przez Krajowy Punkt Kontaktowy:

- Jeżeli KPK jest beneficjentem środków: raportuje się wydatki rzeczywiście poniesione przez KPK;
- Pozostałe inicjatywy dwustronne KPK, np. wybrane w drodze zaproszeń do składania wniosków lub inicjatywy predefiniowane; płatności KPK na rzecz promotorów raportuje się jako poniesione.

Środki finansowe zarządzane przez Operatora Programu:

- Jeżeli OP jest beneficjentem środków: raportuje się wydatki rzeczywiście poniesione przez OP;
- Pozostałe inicjatywy dwustronne OP, np. wybrane w drodze zaproszeń do składania wniosków lub inicjatywy predefiniowane; płatności OP na rzecz promotorów raportuje się jako poniesione.

6.6.3. Sprawozdawczość finansowa w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej

W przypadku Funduszu Współpracy Dwustronnej KPK jest odpowiedzialny za zapewnienie przestrzegania wymagań sprawozdawczych związanych z płatnościami zaliczkowymi i okresowymi, płatnościami salda końcowego, prognozowanie możliwych wniosków o płatność i raportowanie wszelkich podejrzanych lub faktycznych nieprawidłowości do Instytucji ds. Nieprawidłowości. KPK zbiera zagregowane FRO i raporty dotyczące salda końcowego od odpowiednich OP i promotorów w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej, a Instytucja Certyfikująca przesyła do państw-darczyńców poświadczony FRO i raporty dotyczące salda końcowego w ostatnim FRO.

6.7. Zasady dotyczące zamówień

Każdorazowo należy przestrzegać mających zastosowanie zasad dotyczących zamówień publicznych. OP i promotor projektu są odpowiedzialni za ocenę, czy partnerstwo podnosi kwestie związane z zamówieniami lub pomocą państwa. Będzie to zależęć od precyzyjnego charakteru działań realizowanych przez partnera i wartości świadczonych usług.

Faktyczni lub potencjalni partnerzy projektów powinni być świadomi, że w określonych przypadkach mogą zostać wykluczeni z przetargów publicznych, jeżeli byli bezpośrednio zaangażowani w przygotowanie danych ofert, np. doradzając promotorowi projektu w zakresie specyfikacji technicznej.

Do kosztów ponoszonych przez partnerów projektu z państwa-darczyńcy w państwie-darczyńcy stosuje się krajowe przepisy dotyczące zamówień, które obowiązują w państwie -darczyńcy.

7. Ramy prawne

Niniejsze Wytyczne mają zastosowanie do realizacji programów, projektów i inicjatyw, których celem jest wzmacnianie stosunków dwustronnych między państwami-darczyńcami i państwami-darczyńcami, finansowanych z Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021.

Poniżej wymienione dokumenty tworzą wiążące ramy prawne, które mają zastosowanie do niniejszych Wytycznych:

- Protokół 38c Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym ustanawiającego Mechanizm Finansowy EOG i/lub Porozumienie między Królestwem Norwegii i Unią Europejską w sprawie Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021, o ile dotyczy;

- Memorandum of Understanding podpisane pomiędzy państwem/ państwami-darczyńcami i państwem-beneficjentem;
- Regulacje w sprawie wdrażania Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021 wraz z załącznikami i/lub Regulacje w sprawie wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 wraz z załącznikami, o ile dotyczą;
- wytyczne przyjęte przez KMF/NMSZ, o ile dotyczą.

W niniejszych Wytycznych zawarto odniesienia do odpowiednich artykułów *Regulacji*, nie zwalnia to jednak użytkownika z korzystania z *Regulacji*. Szczególną uwagę należy zwrócić na *Wytyczne w sprawie rezultatów programów*, które należy czytać równolegle do niniejszych Wytycznych.

8. Załączniki

- Załącznik 1. Glosariusz
- Załącznik 2. Harmonogram
- Załącznik 3. Wzór Planu Działań (Work Plan)
- Załącznik 4. Wzór zgłoszenia zainteresowania/Expression of interest
- Załącznik 5. Wniosek od dokonanie płatności zaliczkowej na rzecz Operatorów Programów
- Załącznik 6. Wzór umowy partnerskiej
- Załącznik 7. Wzór poświadczenia kosztów

Załącznik 1. Glosariusz terminologii dwustronnej

UMOWA W SPRAWIE FUNDUSZU WSPÓŁPRACY DWUSTRONNEJ: umowa między państwem-beneficjentem a państwami-darczyńcami, która określa wykorzystanie środków finansowych z Funduszu Współpracy Dwustronnej.

CEL DWUSTRONNY: wzmacnianie stosunków dwustronnych definiuje się jako zacieśnianie współpracy i pogłębianie wzajemnej wiedzy i zrozumienia między państwami-darczyńcami a państwami-beneficjentami. Jeden z dwóch ogólnych celów Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021.

KONSULTACJE DWUSTRONNE Z INTERESARIUSZAMI: posiedzenia i/lub wymiana informacji z interesariuszami w procesie przygotowywania programu w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021, których celem jest wzmacnianie profilu dwustronnego programu. Konsultacje dwustronne z interesariuszami są zazwyczaj ukierunkowane na odpowiednich interesariuszy z państw -darczyńców.

KOMITET WSPÓŁPRACY: komitet, który tworzy się w ramach programu partnerskiego z państwem-darczyńcą, złożony z Operatora Programu i przedstawicieli partnera/partnerów programu/programów z państwa-darczyńcy/państw-darczyńców i/lub międzynarodowej organizacji partnerskiej/międzynarodowych organizacji partnerskich, o ile jest to zasadne. Szczegółowy opis w art. 4.4 *Regulacji*.

PROGRAM PARTNERSKI Z DARCZYŃCAMI: program Mechanizmu Finansowego EOG i/lub Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 przygotowany i/lub wdrażany we współpracy z jednym lub wieloma partnerami programu z państw-darczyńców. Opisany w art. 4.3 *Regulacji*.

PROJEKT PARTNERSKI Z DARCZYŃCĄ: projekt realizowany w ścisłej współpracy z partnerem projektu, którego główna siedziba znajduje się w jednym z państw-darczyńców. (Jak zdefiniowano w art. 1.6 lit. (c) *Regulacji*)

PARTNER PROGRAMU Z PAŃSTWA-DARCZYŃCY (PPD): podmiot publiczny w państwie-darczyńcy wyznaczony przez KMF/NMSZ, doradzający w zakresie przygotowania i/lub realizacji i/lub zaangażowany w realizację programu. (Jak zdefiniowano w art. 1.6 lit. (d) *Regulacji*.)

PARTNER PROJEKTU Z PAŃSTWA-DARCZYŃCY: osoba prawna aktywnie zaangażowana w i skutecznie przyczyniająca się do realizacji projektu, której główna siedziba znajduje się w jednym z państw-darczyńców.

ZGŁOSZENIE ZAINTERESOWANIA: formularz służący Operatorom Programów do wnioskowania o przyznanie środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej. Wzór formularza stanowi załącznik do *Wytycznych ws. stosunków dwustronnych*.

FUNDUSZ WSPÓŁPRACY DWUSTRONNEJ: fundusz zasilony nie mniej niż 2% środków całkowitej alokacji państwa-beneficjenta służący wzmocnieniu stosunków dwustronnych między państwami-darczyńcami i państwem-beneficjentem. Szczegółowy opis w art. 4.6 *Regulacji*.

WSPÓLNY KOMITET DS. FUNDUSZU WSPÓŁPRACY DWUSTRONNEJ (WKFWD): komitet utworzony przez państwo-beneficjenta w celu omawiania kwestii będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, podejmowania decyzji dotyczących wykorzystania środków z Funduszu Współpracy Dwustronnej i weryfikowania postępu w realizacji celu Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego polegającego na wzmocnieniu stosunków dwustronnych. (Jak zdefiniowano w art. 1.6 lit. (k) *Regulacji*.) Skład, rolę i działanie WKFWD określa szczegółowo umowa w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej, a WKFWD określa bardziej szczegółowo art. 4.2 *Regulacji*.

OSOBA PRAWNA: jednostka lub podmiot, z wyłączeniem osoby fizycznej, utworzone na mocy prawnej i uznawane jako podmiot prawa posiadający odrębną tożsamość, osobowość prawną i prawa oraz podlegający obowiązkowi.

OSOBA FIZYCZNA: człowiek w odróżnieniu od osoby prawnej, którą jest spółka lub organizacja.

UMOWA PARTNERSKA: umowa zawarta między promotorem projektu i partnerem projektu w celu realizacji projektu w ramach partnerstwa, która określa między innymi zadania i odpowiedzialność stron. Umowy partnerskie są opisane w art. 7.7 *Regulacji*, a wzór umowy partnerskiej jest załączony do „Wytycznych ws. stosunków dwustronnych”.

PROGRAM: struktura określająca strategię rozwoju wraz ze spójnym zestawem działań, które zostaną zrealizowane przez projekty przy wsparciu z Mechanizmu Finansowego EOG lub Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 i których celem jest osiągnięcie uzgodnionych celów i wyników. (Jak zdefiniowano w art. 1.6 lit. (o) *Regulacji*.)

PROJEKT: ekonomicznie niepodzielna seria działań lub prac pełniących precyzyjną funkcję techniczną z jasno określonymi celami związanymi z programem, do którego należy. Projekt może składać się z jednego lub więcej podprojektów. (Jak zdefiniowano w art. 1.6 lit. (t) *Regulacji*.) Z Funduszu Współpracy Dwustronnej nie wspiera się projektów.

PLAN DZIAŁAŃ: opis systemu wdrażania dla Funduszu Współpracy Dwustronnej, głównych działań, które zostaną zorganizowane w ramach Funduszu, i programów dwustronnego zainteresowania. Plan Działań jest zatwierdzany przez Wspólny Komitet ds. Funduszu Współpracy Dwustronnej.